Handelingsadvies prijsindexatie per 1 januari 2027

Doel

Dit handelingsadvies biedt ondersteuning aan gemeenten bij het toepassen van de prijsaanpassingen op basis van de prijsindexatie zoals opgenomen in gemeentelijke IT-contracten, met ingang van 1 januari 2027. Dit handelingsadvies is bedoeld om gemeenten te helpen bij het effectief toepassen van prijsindexatie en om niet-contractuele kostenstijgingen te voorkomen.

In één oogopslag

GIBIT-versie	Indexcijfer CBS	Vergelijking	Maximum per 1 januari 2027	Aankondiging uiterlijk	Bijzonderheden
2016 / 2020	J62	Laatst gepubliceerde kwartaal (tweede kwartaal 2026) ten opzichte van 12 maanden eerder	Volgt in november (CBS)	Vóór 1 december 2026	–
2023	J6202 (jaarcijfer)	2025 ten opzichte van 2024	**2,3%**	Vóór 1 december 2026	Leverancier moet prijsdalingen van derdenprogrammatuur doorgeven
2025	J6202 (jaarcijfer, index 2021=100)	2025 ten opzichte van 2024	**2,3%**	Uiterlijk 30 november 2026, inclusief de hoogte	Geen indexatie als het contract op of na 1 september 2026 is gesloten
Overig	Volgens contract	–	Volgens contract	Volgens contract	Geen afspraak betekent geen indexatie

Achtergrond indexatie per 1 januari 2027

1. In gemeentelijke contracten heeft u met uw leverancier voorwaarden vastgelegd. Op uw contracten zijn GIBIT 2016, GIBIT 2020, GIBIT 2023, GIBIT 2025, een verbijzonderde versie van de GIBIT of in sommige, vaak langer lopende contracten, specifiek overeengekomen voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden zijn bindend. Hier hebben de partijen zich wederzijds aan te houden.
2. Prijsindexatie kan in de samenwerking tussen gemeenten en leveranciers een discussiepunt zijn. Vandaar dat we vanuit Vakgroep IT Sourcing en VNG een duidelijk advies willen geven over hoe hiermee om te gaan.
3. In de GIBIT-voorwaarden staan heldere afspraken over de maximale hoogte van de periodieke prijsindexatie. De basis voor de prijsindexatie is het prijsindexcijfer

dienstenprijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor groep J62 (‘Computerprogrammering, advisering en aanverwante diensten’) of de subgroep J6202 (‘Computeradvisering’). Voor GIBIT 2016 en GIBIT 2020 is dat het kwartaalcijfer van J62; voor GIBIT 2023 en GIBIT 2025 is dat het jaarcijfer van J6202. Deze prijsindexcijfers geven de *prijsontwikkeling, waaronder inflatie,* weer van diensten die door in Nederland ingezeten bedrijven op dit vlak zijn geleverd. Prijsaanpassingen (stijgingen of dalingen, ook die als gevolg van energie-, personeels- en huurkosten bijvoorbeeld) worden hiermee ondervangen.

4. Ook in contracten met andere voorwaarden dan de inkoopvoorwaarden uit de GIBIT staan – meestal – afspraken over prijsindexatie. Geen afspraken over prijsindexatie betekent dat geen indexering wordt toegepast.

Samenvattend handelingsadvies

1. **Contractuele afspraken:**
    - Gemeenten wordt aangeraden vast te houden aan de contractueel vastgelegde afspraken over prijsverhogingen. Gebruik de contractueel overeengekomen CBS-prijsindexcijfers voor het vaststellen van eventuele indexatie.
    - Indexatie volgens de GIBIT geldt alleen voor de overeengekomen (jaar)tarieven en doorlopende vergoedingen, zoals uurtarieven, abonnementen, onderhoud en vergoedingen voor software als dienst (SaaS). Vaste prijzen voor projecten, eenmalige leveringen en eenmalige licenties vallen hier niet onder, tenzij dat in de overeenkomst anders is afgesproken.
    - Voor derdenprogrammatuur mag de leverancier een prijsstijging doorbelasten die afwijkt van het indexcijfer, maar alleen als (1) de stijging aantoonbaar is, (2) deze bij het sluiten van de overeenkomst nog niet voorzienbaar was en (3) de leverancier vooraf heeft gemeld welke onderdelen derdenprogrammatuur zijn. Vraag de leverancier om onderbouwing, bijvoorbeeld de prijsaankondiging van de fabrikant.
2. **GIBIT 2016, GIBIT 2020:**
    - Voor GIBIT 2016- of GIBIT 2020-contracten geldt een *maximale* indexatie gebaseerd op het laatst door het CBS gepubliceerde prijsindexcijfer in vergelijking met het prijsindexcijfer van 12 maanden daarvoor voor groep J62, conform CPA 2015 (de Europese classificatie van producten naar activiteit), mits vóór 1 december 2026 door de leverancier aan u aangekondigd. Het definitieve cijfer over het tweede kwartaal van 2026 wordt in november door het CBS gepubliceerd. Zodra dit cijfer bekend is, maakt de VNG het maximale percentage bekend via vng.nl en het GIBIT Forum.
    - Controleer en handhaaf deze grens.
3. **GIBIT 2023:**
    - Voor GIBIT 2023-contracten geldt een *maximale* indexatie van 2,3% gebaseerd op het CBS-jaarprijsindexcijfer J6202 van het jaar 2025, mits vóór 1 december 2026 door de leverancier aan u aangekondigd. Controleer het cijfer in CBS StatLine (tabel 85817NED).
    - Controleer en handhaaf deze grens.
4. **GIBIT 2025:**
    - Voor GIBIT 2025-contracten geldt een *maximale* indexatie van 2,3% gebaseerd op het CBS-jaarprijsindexcijfer J6202 (index 2021=100) van het jaar 2025, mits de aanpassing én de hoogte ervan uiterlijk op 30 november 2026 door de leverancier aan u zijn aangekondigd. Controleer het cijfer in CBS StatLine (tabel 85817NED).
    - Is de overeenkomst op of na 1 september 2026 gesloten? Dan mag de leverancier de tarieven per 1 januari 2027 niet indexeren, tenzij in de overeenkomst anders is afgesproken (artikel 11.9).
    - Controleer en handhaaf deze grens.
5. **Derdenprogrammatuur volgens GIBIT:**
    - Voor derdenprogrammatuur gelden andere voorwaarden. Controleer deze in het contract en scheid dit in de gesprekken van prijsindexering.

- De gemeente heeft specifieke contractuele rechten en verplichtingen met betrekking tot prijsaanpassingen (verlagingen of verhogingen) van derdenprogrammatuur.
- Let op het verschil tussen de versies: onder GIBIT 2023 moet de leverancier prijsdalingen van derdenprogrammatuur doorgeven; onder GIBIT 2025 is die verplichting vervallen.

6. **Afwijkende contracten:**
   - Bij contracten die niet onder de GIBIT vallen, volgt u de specifieke contractvoorwaarden.
   - Indien er geen afspraken zijn gemaakt over indexatie, kan er niet worden geïndexeerd.
7. **Actie bij hogere indexaties door leverancier dan contractueel overeengekomen:**
   - Wees alert op hogere indexaties dan overeengekomen en wijs deze schriftelijk af. Let ook op afronding naar boven. Gebruik hierbij de VNG-modelbrief.
   - Heeft de leverancier de indexatie niet tijdig aangekondigd (vóór 1 december, onder GIBIT 2025 uiterlijk 30 november)? Dan kan hij de tarieven voor dat jaar niet alsnog verhogen, ook niet later in het jaar of met terugwerkende kracht. De eerstvolgende mogelijkheid is dan 1 januari van het jaar daarna.
   - Beroept de leverancier zich op onvoorziene omstandigheden (artikel 11.11 GIBIT 2025, artikel 11.10 GIBIT 2023)? Deze bepaling is volgens de toelichting nadrukkelijk niet bedoeld voor extra indexatie. Het gaat om uitzonderlijke situaties met een kostenstijging van 10% of meer, die de leverancier moet aantonen. U bent niet verplicht in te stemmen, en een eventuele prijsaanpassing moet passen binnen artikel 2.163e Aanbestedingswet 2012.
8. **Onderhandelingen en wijzigingen:**
   - Wijkt u af van de contractuele afspraken, zorg dan voor een duidelijke reden, zodat u de afwijking kunt uitleggen aan de leverancier, de accountant en andere marktpartijen. Maak bij voorkeur afspraken over compensatie in de jaren erna.
   - Leg de afwijking schriftelijk vast en houd rekening met de rechtmatigheid en de aanbestedingsregels.
9. **Rapportage:**
   - Vakgroep IT Sourcing en VNG volgen afwijkende indexatievoorstellen via meldingen van gemeenten om patronen te identificeren.
   - Rapporteer afwijkende prijsvoorstellen aan de VNG via gibit@vng.nl. Stuur de aankondiging van de leverancier door en vermeld daarbij:
     1. de naam van de leverancier en het product of de dienst;
     2. welke GIBIT-versie (of andere voorwaarden) van toepassing is;
     3. het percentage dat de leverancier wil doorvoeren;
     4. de datum van de aankondiging.
   - Als daar aanleiding toe is, kunnen gemeenten, mogelijk in samenwerking met Vakgroep IT Sourcing en VNG, collectief actie ondernemen. Ook worden deze afwijkende prijsvoorstellen meegenomen in het handelingsadvies van volgend jaar.

Stappenplan Prijsindexatie

1. **Controleer contractvoorwaarden en relevante CBS-index:** Onderzoek vóór 1 december 2026 welke indexatievoorwaarden van toepassing zijn.
2. **Ontvangst indexatievoorstel:** Beoordeel of het voorstel tijdig, dus vóór 1 december (onder GIBIT 2025 uiterlijk 30 november, inclusief de hoogte van de aanpassing), en conform contract is ingediend. Controleer bij GIBIT 2025 ook of de overeenkomst niet op of na 1 september 2026 is gesloten. Een te late aankondiging betekent geen indexatie voor dat jaar.
3. **Afwijzing bovencontractuele tarieven:** Wijs schriftelijk af als de indexatie hoger is dan toegestaan. Gebruik de VNG-modelbrief.
4. **Compensatiegesprek:** Wordt een bovencontractuele prijsindexatie overeengekomen, bespreek dan ook een compensatie in de jaren erna en leg deze afspraken vast.

Meer informatie

- Neem bij vragen contact op met gibit@vng.nl of raadpleeg het GIBIT Forum.
- Dit handelingsadvies is onderdeel van een jaarlijks proces vanuit de Vakgroep IT Sourcing.
- Mochten er vanuit de markt signalen zijn over niet-contractuele prijsverhogingen, geef dit altijd direct door aan gibit@vng.nl.

Bijlage: Technische uitleg indexering volgens de GIBIT 2016, GIBIT 2020, GIBIT 2023 en GIBIT 2025

De indexering per 1 januari 2027 volgens de GIBIT 2016 en GIBIT 2020 is nog niet definitief bekend. Op het moment van schrijven is het definitieve cijfer van het tweede kwartaal van 2026 (Q2 2026) nog niet gepubliceerd. Dit cijfer valt te raadplegen via CBS StatLine (tabel 85817NED) en wordt in november gepubliceerd.

Nadere uitleg:

De GIBIT 2020 zegt het volgende over indexeren, waarin het dikgedrukte stuk tekst toegevoegd is in 2020:
‘9.8 Jaarlijks per 1 januari kunnen de overeengekomen (jaar)tarieven en doorlopende vergoedingen door Leverancier worden aangepast, mits deze aanpassing minimaal één maand voorafgaand is aangekondigd. Een stijging is gelimiteerd tot maximaal de (eventuele) stijging van het laatst door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gepubliceerde prijsindexcijfer dienstenprijzen **in vergelijking met het prijsindexcijfer van 12 maanden daarvoor** voor groep J62, althans sectie J, conform CPA 2008, althans de opvolger daarvan.’

In vergelijking met de GIBIT 2016 is er een verduidelijking aangebracht met betrekking tot het vergelijkingsmoment.

CPA 2015 is de opvolger van CPA 2008; het CBS publiceert de dienstenprijsindex inmiddels volgens CPA 2015.

Het indexcijfer van Q2 2026 is (bij aankondiging minimaal één maand vooraf, dus vóór 1 december) volgens de GIBIT het meest recente indexcijfer. Dit cijfer is terug te vinden in StatLine van het CBS. De daadwerkelijke indexatie is Q2 2026 ten opzichte van Q2 2025. De berekening is als volgt. Let wel: het CBS rekent met niet-afgeronde indexcijfers, waardoor zelf narekenen een iets afwijkende uitkomst kan geven:

(Q2 2026 – Q2 2025) / Q2 2025 x 100 = indexatiepercentage

Maatgevend is het percentage zoals het CBS dit publiceert, op één decimaal (bijvoorbeeld 2,3%). De leverancier mag dit percentage niet naar boven afronden of zelf herberekenen met afgeronde indexcijfers om tot een hoger percentage te komen.

Als het indexcijfer lager is dan een jaar eerder, levert de berekening een negatief percentage op. Dat is in het verleden voorgekomen, bijvoorbeeld tijdens de coronacrisis in 2020 en de kredietcrisis van 2008. In dat geval mag de leverancier zijn tarieven niet verhogen. De GIBIT verplicht de leverancier niet om zijn tarieven te verlagen; hij mag dat wel doen. Daarnaast geldt in alle gevallen dat de leverancier niet verplicht is te indexeren: hij mag ook een lager percentage toepassen dan het maximum, of helemaal niet indexeren.

Voor GIBIT 2023 en GIBIT 2025 is het definitieve cijfer wel al bekend. In beide versies is gekozen om het jaarcijfer te gebruiken. Dit cijfer is eerder bekend en hierdoor is er makkelijker mee te werken. Anders dan bij de GIBIT 2016 en de GIBIT 2020 wordt hier J6202 gehanteerd. In GIBIT 2025 is dit expliciet vastgelegd: groep J62 wordt alleen gebruikt als J6202 niet (langer) wordt bijgehouden. GIBIT 2023 verwijst naar de index 2015=100 ‘althans de opvolger daarvan’; dat is de index 2021=100 die GIBIT 2025 ook noemt. Het jaarcijfer van J6202 voor 2025 is 2,3%.

GIBIT 2023 noemt ‘groep J62, althans J6202’. Met ‘althans J6202’ wordt de grondslag verbijzonderd: binnen groep J62 is subgroep J6202 (Computeradvisering) het indexcijfer dat voor de indexatie moet worden gebruikt. Juridisch gelezen is J6202 daarmee de grondslag voor de maximale indexatie onder GIBIT 2023, en niet het bredere cijfer voor groep J62. Dit sluit aan bij GIBIT 2025, waarin J6202 uitdrukkelijk als grondslag is opgenomen.

Prijsindex J6202 Computeradvisering (CBS, index 2021=100)

Periode	Prijsindex (2021=100)	Jaarmutatie (%)
2025, 1e kwartaal	111,9	2,4
2025, 2e kwartaal	112,3	2,3
2025, 3e kwartaal	112,9	2,3
2025, 4e kwartaal	113,0	2,2
2025 (jaarcijfer)	**112,5**	**2,3**
2026, 1e kwartaal	114,9	2,7
2026, 2e kwartaal (nader voorlopig)	115,3	2,6

Bron: CBS StatLine, tabel 85817NED (stand 4 september 2026).

Wilt u dit cijfer narekenen, dan kunt u de volgende formule gebruiken:

(Jaarcijfer 2025 – Jaarcijfer 2024) / Jaarcijfer 2024 x 100 = indexatiepercentage

(112,5 – 110,0) / 110,0 x 100 = 2,27, afgerond 2,3%

Aanvullend gelden onder GIBIT 2025 twee nieuwe regels. De leverancier moet de aanpassing én de hoogte ervan uiterlijk op 30 november aankondigen (artikel 11.8). En als de overeenkomst op of na 1 september van een jaar is gesloten, mag de leverancier de tarieven niet op de eerstvolgende 1 januari aanpassen, tenzij in de overeenkomst anders is afgesproken (artikel 11.9).